

- вимагати від компетентних органів професійних пояснень та, якщо це необхідно для оцінки цього питання, також експертні висновки/думки;
- проводити експертизу предметів і місця злочину;
- вимагати проведення аналізу крові або інших подібних дій, включаючи збір необхідного біологічного матеріалу;
- здійснювати аудіо- та відеозапис осіб, брати відбитки пальців, проводити тілесні обстеження;
- затримувати підозрюваного;
- приймати рішення та вживати заходів;
- виконувати термінові або неповторні дії, якщо їх виконання не належить до компетенції іншого органу.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України прийнятий Верховною Радою України від 13.04.2012 №4651-VI URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. Про судову експертизу : Закон України від 25 лют. 1994 р. № 4038-XII (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
3. Zákon č. 141/1961 Sb. Zákon o trestním řízení soudním (trestní řád). URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141>.

Жеребко Олександр Іванович,

завідувач відділу нормативно-методичної діяльності та стандартизації лабораторії організації наукової, методичної діяльності, нормативного забезпечення та міжнародного співробітництва Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України, кандидат юридичних наук

ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

19 квітня 2019 року Президент України підписав Закон України від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» [1].

За новим кримінальним законом кримінальний проступок є одним із видів кримінального правопорушення, за вчинення якого передбачено кримінальну відповідальність.

Відповідно до вказаного Закону пропонується викласти ч. 2 ст. 12 Кримінального кодексу України [2] в наступній редакції «Кримінальний проступок – це Кримінальним проступком є

передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі».

Цікаво, зазначає Дроздова О., що за готування до вчинення кримінального проступку (на відміну від злочину) особа не притягатиметься до відповідальності [3].

До кримінальних проступків відповідно до внесених змін відносяться такі поширені злочини як:

- крадіжка (ч. 1 ст. 185 КК України);
- шахрайство (ч. 1 ст. 190 КК України);
- незаконне полювання (ч. 1 ст. 248 КК України);
- незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом (ч. 1 ст. 249 КК України);
- порушення вимог законодавства про охорону праці (ч. 1 ст. 271 КК України);
- порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (ч. 1 ст. 272 КК України);
- порушення правил повітряних польотів (ч. 1 ст. 281 КК України) та Порушення правил використання повітряного простору (ч. 1 ст. 282 КК України);
- групове порушення громадського порядку (ст. 293 КК України);
- хуліганство (ст. 296 КК України);
- жорстоке поводження з тваринами (ст. 299 КК України);
- створення або утримання місць розпусти і звідництво (ч. 1 ст. 302 КК України);
- незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту (ч. 1 ст. 309 КК України);
- опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ч. 1 ст. 342 КК України).

Фактично законодавець переніс злочини невеликої тяжкості в категорію проступків, обґрунтовуючи можливість і доцільність такого поділу на існуючу значно меншу ступінь суспільної небезпеки злочинів невеликої тяжкості порівняно із злочинами середньої тяжкості, тяжкими та особливо тяжкими злочинами.

Досудове розслідування кримінальних проступків (дізнання) здійснюється згідно із загальними правилами досудового розслідування, передбаченими КПК України [4], з урахуванням положень глави 25 КПК України.

Дізнання (досудове розслідування кримінальних проступків) здійснюють підрозділи дізнання або уповноважені особи інших підрозділів органів Національної поліції, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України.

Дізнавач, що є службовою особою підрозділу дізнання, наділяється повноваженнями слідчого.

З дня повідомлення особі про підозру досудове розслідування повинно бути закінчене протягом 72 годин; протягом 20 діб – якщо підозрюваний не визнає вину або необхідності проведення додаткових слідчих (розшукових) дій, або вчинення кримінального проступку неповнолітнім; або протягом одного місяця – якщо особою заявлено клопотання про проведення експертизи.

У разі необхідності проведення додаткових слідчих і розшукових дій строк дізнання може бути продовжений прокурором до тридцяти днів. Про продовження строку дізнання прокурор вносить постанову.

Особу може бути затримано без ухвали слідчого судді, суду підозрювану у вчиненні кримінального проступку лише у випадках, якщо ця особа:

1) відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір;

2) намагається залишити місце вчинення кримінального проступку;

3) під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи;

4) перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим.

Затримання особи здійснюється не більш як на три години з моменту фактичного затримання.

Затримання особи, яка керувала транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції здійснюється не більш як на три години з обов'язковим доставленням такої особи до медичного закладу для забезпечення проходження відповідного медичного освідчення.

Дізнавач зобов'язаний не пізніше 72 годин з моменту затримання особи подати прокурору всі зібрані матеріали дізнання разом із повідомленням про підозру, про що невідкладно письмово повідомляє підозрюваного, його захисника, законного представника, потерпілого.

Прокурор зобов'язаний не пізніше 3 днів після отримання матеріалів дізнання разом з повідомленням про підозру, а в разі затримання особи – протягом 24 годин здійснити одну із зазначених дій:

1) прийняти рішення про закриття кримінального провадження, а в разі затримання особи – про негайне звільнення затриманої особи;

2) повернути дізнавачу кримінальне провадження з письмовими вказівками про проведення процесуальних дій з одночасним продовженням строку дізнання до одного місяця та звільнити затриману особу (у разі затримання особи);

3) звернутися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру або про звільнення від кримінальної відповідальності;

4) у разі встановлення ознак злочину направити кримінальне провадження для проведення досудового слідства.

Копії матеріалів дізнання надаються (надсилаються) особі, яка вчинила кримінальний проступок, або її захиснику, потерпілому чи його представнику.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень : Закон України від 22 листоп. 2018 р. № 2617-VIII. Дата оновлення: 22.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19>. (дата звернення: 15.10.19).

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. Дата оновлення: 18.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення: 18.10.19).

3. Дроздова О. Кримінальні проступки: 5 аспектів новели, які мають розуміти усі українці. *Закон і Бізнес*. URL: https://zib.com.ua/ua/135393-kriminalni_prostupki_5_aspektiv_noveli_yaki_mayut_rozumiti_u.html.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Дата оновлення: 18.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. (дата звернення: 18.10.19).